

lativă, autonomia lor, spre a fi pentru țările și popoarele lor respective acele instituții constituționale, cum trebuie să fie. Pe lângă astfel de diete provinciale ar ajunge, pentru administrația centrală, delegațiunea, compusă din reprezentanții lor. Nici în lume condițiunile pentru alcătuirea federalistică a statului n'au fost și nu sunt date în mod așa de hotărât și solid ca în Austria....

Așa ar fi, poate, decât n'ar mai exista și factori răscoitorii, în primul rând Maghiarii, cari ved prăbușirea hegemoniei lor proprie în federalizarea Austriei.

Meetingul din București.

Marea întrunire publică, ținută în București Duminică trecută, despre care s'a raportat pe scurt în numerii noștri premergători, a fost deschisă de către d-l profesor universitar și președinte al Ligei culturale Mihail Vlădescu.

Etă, după „Epoca“, părțile mai însemnate ale acestui discurs, prin care se indică scopul întrunirii, al căreia rezultat îl cunoștem:

Neașteptata și îngrijitoră întorsătură, pe care a luat-o în ultimele momente cestiunea noastră națională, a determinat pe membrii comitetului central executiv al Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, cărora d-văstră a-ți incredințat privegherea neadormită a permanentelor noastre interese naționale, să vă convăce în meeting de manifestare.

Intrunirea d-văstră măreță, puternică și caldă vibrare patriotică, care face să tremure cele mai ascunse și mai înalte corde ale ființei noastre, ne dau sentimentul adănc, că aceleași simțiri, același gând ne unesc pe toți cați suntem adunați în această țară, avem o inimă românească.

Solemn și grav e sentimentul nostru; solemnă și gravă e situațiunea momentului. Căci, decât atitudinea și manifestarea voinței noastre se resimte — și trebuie natural să se resimtă în raporturile noastre interne — ea răspunde cu ultima elocință acelor cercuri politice străine, cari au dorința precum au interesul și dorința de a o cunoște.

Și, pentru-ca în toate combinațiunile omenești, voința poporului, adică acțiunea lui, reprezintă rezultatul oral și mai ales efectiv, pentru aceea voi, cetățeni români ai capitalei române, sunteți datori să vă exprimați voința văstră.

Iubiți concetățeni, vorba nu e de o manifestare sgomotoasă, în care să facem să se audă numai glasul nostru de simpatie pentru frații de peste munți amenințați în existența lor națională, ci vorba e de propria noastră demnitate națională, lovită de

Unguri. Manifestați-vă ca popor liber în țară liberă, cu toată energia calmă, pe care o dau convingerile profunde și încrederea desăvârșită în propriile puteri.

Dovediți, prin atitudinea văstră demnă și hotărâtă, că deocă e un popor încă neajuns la maturitatea politică, că deocă există un popor incapabil de a juca rolul ce și arogă singur un popor de ordine și soliditate în Europa orientală, — acel popor este poporul maghiar!

Arătați că el, presa maghiară, care ne denunță continuu pe noi, — popor de liniște, de muncă și de cultură, — ca pe nise agitatori de profesie și pe nise tulburători ai liniștii și păcii, europene, nu scapă nici o ocazie, ori-cât de delicată și de solemnă ar fi ea, de a izbi, cu ultima aroganță și nedemnităte, în sentimentul nostru cel mai sacru: iubirea de neam și de limbă.

Cum? Au conștiința noastră națională nu s'a afirmat cu destulă putere? Au solidaritatea individualității etnice, culturale și naționale a tuturor Românilor nu a apărut, în toată realitatea ființei sale mărețe și impunătoare? Nu, noi, Români liberi ai României libere, nu am dovedit lumii, că — tari pe propriile noastre puteri — suntem gata a sacrifica întreaga noastră suflare, pentru națiunea noastră și drepturile ei ne-prescriptibile la o existență națională? Au nu primit-am noi cu tot entuziasmul, cu toată iubirea, cu toată loialitatea, cu cuvința și demnitatea unui popor conștient de sine, conștient de îndatoririle și rolul său de popor de ordine și de pace la porțile orientale ale Europei, pe M. Sa Imperatul Austriei și Regele Ungariei? Cetescă d-lor întreaga presă română de atunci și vor înțelege, din tonul și măsura sa, de câtă adăncă înțelegere a moravurilor și de câtă maturitate politică a dat dovadă.

Ei bine, domnilor, care este înțelegerea presei maghiare? Ce orbire trufașă a îndemnat-o, ca tocmai, cu ocazia vizitei înțeleptului nostru monarch, în Capitala lor, să ne arunce infama insultă, că noi — cetățeni ai regatului român, — am aproba — ce ție? — am ajuta chiar pe inimiciii rasei noastre să ciopărtescă organismul nostru național?

Răspundeți sus și tare; răspundeți categoric, voi, cetățeni ai Capitalei române, că acesta nu este, că acesta nu va fi. Faceți să vadă și să înțeleagă, că atâtă vreme cât, prin politica lor de agresiune, de persecuțiune și amenințare, primejdiesc existența națională românească a fraților noștri de peste munți, atâtă vreme pacea și liniștea, atâtă vreme prietenia și concordia nu vor intra, nu au loc să intre în sufletele Românilor.

Faceți să pricepă opinia publică maghiară că acum, mai puțin ca oricând poporul român e decis a se amputa singur. Faceți să se scie de ori-care de aproape

său de departe, se interesează de națiunea română, că nu acum, când naționalitățile din Austria sunt la pragul câștigării vieții lor naționale, poporul român va da concursul său Maghiarilor, ca să sărbătorească propria noastră răsă.

Nu, acesta nu va fi, pentru că nu o voiesce întreaga suflare românească.

SCIRILE DILEI.

— 24 Septembrie v.

Sovinism la honvedii. Cetim în „Tribuna“: „O scire revoltătoare ni-se împărtășese din Aiud. E vorba de un flagrant caz de sovoinism unguresc în armată, firesce la — honvedii! Tinerul Th. Boca Someșanul, fost gazetar în București și student, e victima. Venit ca rezervist honved la deprinderea de arme, întârziase cu 10 zile din cauza inmanării târzie a biletului de chemare. Comandantul regimentului l'a achitat de ori-ce pedepsă. Câte-va zile în urmă, la un esercițiu de arme, lângă comuna Frăuș, comandantul batalionului, un Săcui Csikszentmártoni Szabó István îl dăresce în societatea unui preot român și spune unui subaltern: „Ez az az oláhországi jurnalista? Majd befűtölök én neki, a diszenó lávitónak!“ Nu trece o zi, și un ordin al regimentului adă întârzierea de 10 zile nemotivată îndeajuns și pedepsește pe d-l Boca Someșanul la 15 zile arest greu (szigorított fogház). Nu-i destul atâtă. Comandantul de batalion trece zilnic pe la celula arestatului și 'n batjocură îl întrebă, ce mai face Români. Asemenea condamnabile șicanări sovoiniste ni-se afirmă, că se face tuturor Românilor dela respectivul batalion de honvedii“.

Grindină în luna lui Octomvre. Diarelor din Budapesta li-se raportază, că în primele două zile ale lunii lui Octomvre st. n. în unele părți ale Ardealului ar fi cădat grindină și încă mare, care negăsind alt-ocă pe câmp, s'a mulțumit cu nimicirea lăptenei.

Poliția de stat în Carlovci. Fôia oficială croată de Duminică trecută publică o ordinațiune, prin care în urma turburărilor din zilele trecute se introduce în orașul Carlovci din Croația poliția de stat esopțională, căreia, între alte multe, vor fi supuse chiar și cesturile de presă.

Cununiă. Duminică în 10 l. c. la 3 ore d. n. d-l Stefan Crișan, proprietar și învățător emeritat în Teiuș, își va serba cununiă sa cu dâna v. Maria Suciu n. Brătoiu tot de acolo. Cununiă se va celebra în biserică română din Teiuș. — Căldurosele noastre felicitări.

Căpitan degradat. Din Berlin se anunță, că căpitanul în rezervă Dr. Rupprecht a fost degradat din cauză, că n'a voit să iase

din tabăra socialiștilor naționali. Dr. Rupprecht a depus esamenul de căpitan cu succes strălucit, a jurat de repeți-ori credință către patriă și tron, dăr ou tôte acestea, fiind-că a rămas fidel principiilor sale socialiste, a fost degradat.

Aviz. Direcțiunea tramvaiului din loo aduce la cunoștință, că și-a strămutat biuroul în strada „Tergul inului, Nr. 27 etagiul prim (la drépta).

Liferare. Ministeriul de război bulgar publică concurs pe cale de oferte până la 2 Octomvre st. v. pentru liferarea de cisme pentru cavaleria și infanteria, precum și tălpi și jumătăți de tălpi. Amănunte se pot afla în cancelaria camerei comerciale din Brașov.

Rectificare. În numărul 210 al fôiei noastre la „Mulțămita publică“ subscrișă de dna V. d. Maria N. Popovici este a se ceti în rândul din urmă în loc de „demn de nenorocirea“, „demn de memoria nenitatului meu soț“.

D-l Dr. George Ilea, avocat în Clușiu, cu începerea dela 1-a Octomvre n. c. și-a strămutat cancelaria advocațională în Strada Podului (Hid utoza) Nr. 14 în etagiul I, de către stradă.

Cum agită Nemții din Austria?

La Berlin a apărut o broșură anonimă, intitulată „O du mein Oesterreich“. Se presupune la sigur, că autorii broșurei sunt a se căuta între Nemții din Austria, cari pentru a scăpa de răspundere au tipărit broșura la Berlin, de unde o răspândesc printre Germani în scopul de-a agita în contra actualelor stări din Austria. Broșura este un apel către Germani în scopul de-a se uni cu toții în același imperiu, formând o Germania mare, care să cuprindă și pe Nemții din Austria și chiar și din Ungaria. După planul dat în această broșură, Austria ar fi să se desființeze cu totul și partea cea mai mare din ea să se anexeze la Germania. Din Ungaria încă să se anexeze orașul Pojan și împrejurimea lui, apoi comitatul Moșon, partea nordică și sudică a comitatului Pojan, precum și partea occidentală a orașului Vas. Atunci Germania, în loc de 49 milioane de locuitori, va avea 65 milioane, între cari 54¼ milioane Germani, 10¼ milioane Slavi, și restul de alte naționalități. E interesant, că „generosul“ autor al broșurei nu și-a uitat nici de România, căreia îi dă Bucovina și Transilvania, dîcînd, că e în interesul Germaniei să existe la Dunăre o Românie mare și tare. Dinastiei Habsburgilor i-ar mai rămâne părțile neocupate ale noiei Austrie și Ungarie, apoi Croația, Slavonia, Dalmatia, Bosnia și Herțegovina, Galizia o dă Rusiei etc. etc. Se înțelege, pentru ajungerea acestui scop, autorul propune o nouă alianță:

vintele prefectului, intrară îndată sub comanda lui ca tribuni; la aceștia se alătură și Vasile Topan, nepot de soră al părintelui meu, un Român voinic cum rar se vede.

După ce Dionisie Velle, secundat de Vasile Topan, ca cunoșcători de localități, fură însărcinați cu aprovizionarea glótelor, într'o diminșă pleoară din Feiurd, luând drumul spre hotările Ungariei.

Mai târziu am aflat dela Vasile Topan, care într'o noapte din Decemvre se repeziase pân' acasă, că glótele au desarmat tôte comunele unguresci până la Șimleu, unde au tăbărit în fața trupelor unguresci ce veniau din Ungaria.

Așa stăteau lucrurile în primele zile ale lunii Decemvre (1848).

Toți aveau mare speranță, toți erau veseli și se așteptau la zile mai ferioite.

Două săptămâni înainte de Crăciun, de-odată se lăți vestea îngrozitoare, că armata împăratătescă a fost bătută de trupele unguresci, comandate de generalul polon Iosif Bem.

Intr'adevăr, ne-am și pomenit în cap de noapte, că sosese acasă în fuga mare Velle, Topan, Peteanu și alți lănceri.

Dina, noaptea treceau pe la noi și printre hotară, străcurându-se spre valea Someșului, cete de soldați pedestri, artilerie, cavalerie și gloțași de ai lui Florea. toți sdrobiți de ger și de osteneală.

Se spunea, că armata ungurescă intrase în Clușiu și cănta să taie retragerea trupelor împăratătesci.

Întrebați fiind asupra celor petrecute, Velle spunea, că aflându-se în fața Ungurilor concentrați la Șimleu și la Șibou, în ziua de 19 Decemvre st. n. avură o mică ciocnire, după care Ungurii s'au retras, a doua zi însă, venind cu puteri îndoite îi atacară lângă satul Surduo, de unde fură respinși spre Gărbău astfel, că atât trupele împăratătesci, cât și gloțașii fură nevoiți a-se retrage dinaintea unei puteri superioare.

Astfel tôte speranțele, cari încălțiau inimile poporului, sburată ca un vis. Jelea, amarul și desnădejdea îi cuprinsese pe toți.

IV.

După retragerea trupelor împăratătesci, zile de amare suferință așteptau pe Români. Ei rămăseră fără de nici un scut, prada lăcomiei și neomeniei cetelor de voluntari unguri.

Bătrânul meu părinte, vădînd pericolul, la care erau espuși Velle, tinerul Peteanu și Topan îi ohiamă, ca să se sfătuiescă asupra mijlocelor de scăpare, pentru că Ungurii deja ocupaseră Clușiu și tot drumul mare spre Gherla; de altă parte se aflau în timp de iernă, încotă era greu de a găsi un adăpost sigur.

Tinerul Peteanu se hotărî, ca să străbată cordonul trupelor unguresci, și astfel să se retragă cu trupele lui Urban, și Velle și Topan, legați prin familia și interese, hotărîră să rămână acasă.

A doua noapte după trecerea trupelor împăratătesci prin hotarul nostru, bătrânul Peteanu și fiul său, travestiți în haine sdrențose, luară câte-o baniță de păpușoi în spinare, și apucară drumul spre locul numit Coda Teleacului, și de aci la soșea; când ajunseră aici, o patrulă de husari kosuthiani îi oprî întrebându-i: Cine sunt și unde merg?

Tinerul Peteanu, care avea o față foarte brună și părul creț, încotă așa cum era îmbrăcat, ori-cine îl putea lua drept un Țigan, răspunde cu accent Țigănesc, că sunt omeni sêraoi și merg la móră la „Nemeș-Jue“. Atunci un husar, creșînd, că într'adevăr

are a face cu nise Țigan, îi trase o lovitură cu latul sabiei, și le dete drumul.

Ei, cum intrară în crângul Someșului, aruncară sacii cu păpușoi. Tinerul, luându-și rămas bun dela tatăl său, treou Someșul între Juocuri (Juocul de sus și Juocul de jos) și ajungându-l pe Urban, care-și odihnea armata de-asupra Bonțidei, trecu cu el la Bistrița și de-acolo în Bucovina, și bătrânul se întorse acasă.

Acastă scăpare mi-o povesti bătrânul Peteanu după ce se întorse.

Posițiunea vărului V. Topan nu era atât de grea, intru cât el în tótă expedițiunea avusese un rol foarte secundar; de aceea nu luă nici o precauțiune contra unei eventuale urmăririi din partea Ungurilor. Dăr cumnatul Velle era foarte îngrijat, de-orece el ca tribun însărcinat cu aprovizionarea gloțașilor, în multe comune pășise cu tótă energia, făcînd rechișiuni de produse și de vite; el dără trebuia să se retragă dinaintea furiei guvernului unguresc.

(Va urma.)

Între Germania, Rusia și Italia. Acestea trei state ar avea să bată mai întâi Europa întrăgă și apoi să ducă în deplinire noul plan. Ori cât de fantastice, și chiar ridicole ar fi planurile cuprinse în această broșură, ea totuși a făcut mult sânge rău nu numai în Austria, ci și între Maghiari.

După visita dela Budapesta.

(O voce din tabera adversarilor)

Găsim în „Neues Pester Journal“ dela 3 Octomvru un *entrefilet* foarte caracteristic în felul său, care cum se vede are de scop, de-a liniști opiniunea publică maghiară asupra noii „agitațiuni antimaghiare (în România). Așa sunt timbrate de cătră numita foia actualele manifestațiuni ale presei și ale cetățenilor din România față cu insinuațiunile presei maghiare, cu toate că în realitate acestea nu sunt, decât un răspuns la uneltirile anti-romănesci în Ungaria.

Să vedem acum, cum se aprezintă în tabera maghiară starea lucrurilor după visita părechei regale române. Comunicatul, ce-l reproducem mai jos în traducere, este remarcabil, pentru-că „Neues Pester Journal“, care-l publică, figurează ca un organ semi-oficios al guvernului unguresc. El marcheză, credem, părerile ce domnesc în cercurile guvernamentale maghiare, și carî ni-se pare a fi foarte instructive atât pentru România oficială, cât și pentru cea neoficială.

Etă ce scrie „Neus Pester Journal“:

„Diarele estreme naționale, ce apar în Bucuresci au lucrat din toate puterile ca să arunce umbre negre asupra strălucirii și veseliei zilelor de sârbătoare, ce le-a creat petrecerea părechei regale române în Budapesta. Prin purtarea lor teroristica le-a suocet, durere, de a zădărnici venirea aici a ministrului-președinte român Dimitrie Sturdza. Nu pentru-că Sturdza s'ar fi temut, că va fi răsturnat ou scandalele de stradă, cu care îl amenințau. El a aranjat însuși, când se afla în opoziție, astfel de demonstrațiuni antimaghiare, scurt timp încă înainte de ce a fost chemat să formeze cabinetul, și de aceea scie mai bine ca toți, cât de puțină realitate se află îndărătul acestor demonstrațiuni. Dăr dânsul a calculat că în străinătate impresiunea ce ar fi făcut-o scirile telegrafice asupra unor șgomote făcute de studenți și de plebe ar fi fost mult mai nefavorabile, decât impresiunea scirei despre nevenirea sa la Pesta.

Pe lângă această este a se lua în considerare, că voile cele mai pronunțate antimaghiare la Dâmbovița răsună din tabera liberală, prin urmare guvernamentală și că potolirea lor energică ar pute să influențeze în mod păgubitor asupra coeziunii partidei liberale și prin urmare a asistenței cabinetului, care și așa perde dîlnio din popularitate din cauza tristei sale nerodnicii reformatoare.

Se poate însă, că redigearea precăută a acelor părți în toasăturile dela palatul regal din Buda, carî privesc raporturile ambelor state, s'au făcut din considerație cătră agitatorii daco-români, carî se silesc acum a nimici prin manifestațiuni de protest diaristice și de alt fel impresiunea binefăcătoare, ce a făcut-o visita părechei regale române în capitala ungară.

Cu toate astea ar fi nebuniă de a da prea multă însemnătate agitațiunei antimaghiare în România, de a crede capabilă să scotă politica esteriă a acestui regat din vazașele, pe care a umblat sigură dela apropierea de puterile Europei centrale sub ministeriile, ce s'au schimbat destul de des.

Totă mișcarea nu este decât o slabă cercuire a valurilor pe suprafața mării populului, un rezultat al fantasiei celor învățați, carî fac pe românii să se tragă dela coloniștii vechi români ai Daciei și ar vré să estindă granițele regatului până acolo,

până unde a pășit vre-o dată piciorul unui vechiu Roman.

Tinerimea română studiösă, foarte lesne de esaltat, se însufleșește pentru această fantasmagoria, și Românii sunt de tot tineri ca națiune cu simț național conscient și arată deci indoit particularitatea junetei. Politici de profesiune, „streberi“ nemulțămii, caută să exploateze „suferințele“ și „persecuțiunile“ conaționalilor lor, carî trăesc pe pământ unguresc ca să răstörne starea actuală și ca să ajungă la putere. Dăr a mișca masele, această n'a suocet încă nici odată celor ce aștia ura în contra Ungariei; putere seu chiar o influență covârșitoare, nu va avea mișcarea nici în viitor. Ar fi o greșelă mare politică, decât în țera noastră această mișcare ar fi luată prea în serios, ori chiar ca periculoasă pentru raportul amicabil al monarhiei cu România.

Să cere să privim cu răcoială și liniștit la ceea ce se petrece, până ce focul se va stingea de sine. Dăr pe lângă supravegherea legală necesară și pe lângă impedecarea agitațiunilor dușmane statului, se mai impune și încercarea seriösă (ist der ernste Versuch geboten) de a pregăti drumul unei împăcări cu Românii înduntru Ungariei. Pe lângă o bunăvoință de ambele părți, înțelegerea poate să succedă cu timpul“.

Un proces senzațional.

Azi, 6 Octomvru, începe a se pertracta înaintea tribunalului din Ostenda un proces senzațional. Cam cu șcece ani înainte de asta se stabilise în orașul amintit, vestit ca loc de recreare și de băi de mare, un tînr medio Dr. Verschoveren. Mulțămii atât scinței, cât și însușirilor sale trupesci și sufletesci în curënd deveni personă din cele mai căutate și de vață din loc și giur; ou atât mai mult, că se însurase ou fata unui bogotan din Ostenda, care pe lângă zestre excela și prin frumșetea ei răpitoare. Părechea deveni așa dîcënd centrul societății celei mai distinse.

Earna trecută se întâmplă în Ostenda următorul fapt: un înalt militar, *persona gratissima* la Curtea olandeză, perdü în interval relativ scurt atât pe nevasta sa cât și pe unicul său fiu, tot oficer. Totă lumea compătinea pe bătrânul ostaș. Intr'o zi procurorul din loc căpșetă o scrisore anonimă, dăr nu scrisă ci compusă din literetipar tăiate din diferite diare și denunțând pe înaltul militar, că își otrăvise pe nevastă și pe fiu.

Cercetarea pornită ou cea mai mare precauțiune și discrețiune a scos la ivelă nu numai adevărul cuprins în denunțare, dăr spre cea mai mare surprindere și faptul, că frumoșa femeie a medicului a fost părtaşă la orima otrăvirii. Ba și mai mult a eșit la ivelă: denunțatorul anonim a fost însa-și dōmna Dr. Verschoveren, care a vrut să-și răbune asupra înaltului militar, ou care întreținuse ani de zile relațiuni nepermise și care îi promisese, că decât îl va ajuta să scape de nevasta și de fiul său, el o va lua de soție. Bătrânul însă nu s'a ținut de cuvânt și de aior denunțarea.

Pe timpul cercetării lumea curiösă a mai descoperit, că drăcoica de femeie întreținea legături de dragoste și ou alți mai mulți din toate clasele societății, până la cea mai de jos, astfel că i-s'a dat și porecla: „Messalina din Ostenda“.

În măsura, în care s'au dovedit prin cercetare participarea militarului și „dōmnei“ la crimă, ambii, unul după altul, au fost arestați. Șermanul doctor a reușit se scotă pe nevasta sa din arestul preventiv, în schimbul unei cauțiuni mari ou banii și o tracteză astfel par' că nu s'ar fi întâmplat nimic nelegiut, ér dēnsa, își bate joc de ceea-ce dîce lumea și trăiesce ou fința cea mai nevinovată din lume, e veselă și petrece bine.

Bătrânul galan criminal stă tot în arest preventiv.

Vom comunica cetitorilor rezultatul acestui interesant proces.

Convocare.

Membrii „Despărțământului III (Făgăraș) al Asociațiunei Tr. pentru literatura română și cultura poporului român“, prin această se invită la adunarea generală a Despărțământului, ce se va ține în comuna Vaida-Recea, la 21 Octomvru st. n. 10 ore a. m.

Ordinea de zi. 1) Deschiderea ședinței prin directorul despărțământului. 2) Raportul casarului despre starea cassei. 3) Raportul actuarului despre activitatea subcomitetului dela ultima adunare generală. 4) Alegerea unei comisii pentru conscrierea membrilor noi și încasarea taceșelor. 5) Alegerea unei comisii pentru censurarea rațiociniului și raportul actuarului. 6) Cetirea disertațiunilor însinate ou 24 ore mai înainte de directorul despărțământului cercual. 7) Desbateri asupra propunerilor însinate conform regulamentului. 8) Raportul comisiiunilor esmise. 9) Alegerea Directorului și a comitetului cercual pe un nou period de 3 ani. 10) Inchiderea ședinței.

Făgăraș, 2 Octomvru 1897.

Iuliu Dan,
actuar.

Basiliu Bațiu,
director.

ULTIME SCIRI.

Clușiu, 5 Octomvru. Astăzi s'a ținut pertractarea în procesul de calumniă intentat contra lui Andrei Balteș responsabil pentru redacțiunea „Tribunei“, pentru două corespondențe publicate în afacerea măcelului dela Mehadica, în carî era timbrată procedura crudă a gendarmilor. Balteș a luat asupra-și răspunderea pentru ambele corespondențe și a declarat, că renunță la apărare. În decursul pertractării a spus, că după cum a înțeles, acele corespondențe se le fi scris preotul Alexandru Pavel și Nicolae Ionescu. După pledoaria procurorului Sami, juriul a declarat pe acusatul Balteș, ca rector al „Tribunei“ vinovat, pe baza patentei absolutiste austriace, pentru „neglijerea atențiunei și a grijei datorite“, ér tribunalul l'a condamnat la o amendă de 500 fl., ce este a se lua din cauțiunea „Tribunei“. Acusatul a anunțat nulitatea. Procurorul s'a mulțămit cu sentința.

Bucuresci, 5 Octomvru. Ambasadorul austro-ungar, baronul Aehrenthal și ministrul lucrărilor publice Ionel Brătianu au plecat la Turnu Roșiu în afacerea juncțiunei călei ferate pe la pasul acesta.

Viena, 5 Octomvru. În ședința de azi a venit și ministrul-president contele Baden, pe băncile majorității aplause prelungite. Ședința a decurs liniștită; opoziția a făcut obstrucțiune numai la 2—3 votări nominale. Presidentul partidului catolic popular, bar. Dipauli a făcut propunerea, să se alegă o comisie de 36 membri, cu scop de-a chibzui asupra retragerii ordonanțelor de limbă și asupra regulării cestiumilor despre egala îndreptățire a limbilor pe cale legislativă.

Viena, 6 Octomvru. Proiectul baronului Dipauli despre resolvierea cestiunei limbilor nu e iscălit de cât de membrii partidului popular catolic. Celelalte partide ale majorității nu-l aprobă.

Praga, 5 Octomvru. „N. Listy“ scrie, că de președinte al delegațiunei austriace va fi ales contele Francisc Thun, fostul guvernor al Boemiei.

DIVERSE.

Comercial cu lapte. Până acum comercial cu lapte n'a putut lua un avânt mai mare din cauză, că în timpuri căldurose laptele se strică prea iute. Abia se poate transporta în stare prospătă la o dis-

tanță de 80 chilometri, în oasuri favorabile 150 chilometri, mai departe însă nu, din care cauză producțiunii au fost nevoiți până acum a se restringe la piețele locale. Inginerul Friederic Casse din Copenhaga a aflat însă acum o modalitate, prin care laptele se poate transporta, în stare înghețată, la o depărtare ori cât de mare, fără să-și piardă oât de puțin din bunăstarea și calitățile, ce le are în starea sa prospătă, deorece în stare înghețată laptele se poate conserva șeptemâni întregi. Ministerul de agricultură din Danemarca s'a convins despre această prin constatările raporturilor oficiale, ce i-s'au făcut în cauză. De-altminteleva dovada cea mai bună o dă încercarea, ce s'a făcut tocmai acum prin transportarea unei cantități de lapte din Danemarca de-adreptul în Ungaria. În 19 Septemvru adecă s'au eșpedat din Danemarca 300 litre de lapte înghețat, care în 1 Octomvru a sosit la Budapesta. Transportul așa-dăr s'au făcut într'un timp, când căldurile erau încă mari. Cu toate acestea laptele a sosit la Budapesta ou totul prospăt, nestrictat și ou un gust excelent. Proba această lasă a se spera, că noua invențiune a inginerului Casse poate să aducă mari schimbări în raporturile comercialului cu lapte.

Ce simte un om când cade? Ce poate să simtă un turist, care se rostogolește de pe picul unui munte într'un abis? Morții, carî zac în prăpăștiile înfiorătoare ou oșele zdrobite, nu pot să ne spună ceea ce au simțit în timpul căderii lor în adâncime. Până acum un sigur om s'a aflat, care a ținut o prelegere despre ceea ce simte un om când cade. Acesta e un profesor din Zürich ou numele Heim, care din experiența proprie dîce, că omul când cade, cum ar fi de esemplu, pe un munte, nu simte nici o durere și nici frig. Heim cădă la 1871 de pe muntele Säutis. „Imi este imposibil a desorie bucuria gândirilor și simțurilor, pe carî le-am avut atunci“, dîce el. „Decă odată voi ajunge jos și încă nu voi fi mort și nu-mi voi pierde simțurile. Atunci voi lua sticlouă ou oșet din busunar și-mi voi pune pe limbă câte-va picuri. Bastoul nu-l voi arunca, deorece se poate că-mi va mai trebui. M'am gândit și la aceea, că ar fi bine să-mi arunc ochelari, pentru-că se poate sparge și sticla imi va intra în ochi. Dăr mă rostogoliam așa de repede de pe-o stâncă pe alta, încât era imposibil să fac această. În același timp scurt m'am gândit și la familia mea de-acasă. Decă ajung jos și voi mai pute vorbi, atunci voi striga din toate puterile: Nu mi-s'a întâmplat nimic! Apoi m'am gândit, că prima prelegere ce era să o țin după 5 zile, nu o voi ține. În gând m'am mângăiat familia, care acușa avea să primescă șoirea morții mele. După această, ce pe o bină, mi-am vădut ou ochii sufletesci întreg decursul vieții mele, trecënd pe dinainte. Totă viața imi părea încungiurată de o rață luminösă. Și momentele triste mi-se prezentară în memorie, dăr și acestea mi-se părură, ou și când n'ar fi fost niciodată triste. Imi părea, că eram într'un ceriu violet, în care pluteam lin și fără dureri. De-odată aud șgomotul unei căderi — și am fost jos. Mi-s'a părut ou și cum un obiect negru ar fi trecut pe dinaintea ochilor mei, apoi de 3—4 ori am strigat: „Nu mi-s'a întâmplat nimic!“ După această mi-am luat sticlouă, m'am pipăit, decât-mi sunt oșele întregi și decât ochelarii nu s'au stricat. În sfârșit am vădut cum înșotitorii mei se scoborau pe muchia muntelui ou să mă scape.“

Literatură.

În editura librăriei Storch & Müller din Bucuresci a apărut: „Take Ionescu; Discursuri politice. Partea I (1886—1892) cu un apendice: Raportul asupra convențiiei consulare cu Germania. Este un op voluminos, cuprinđend 371 pag. format mare 8°. Prețul 4 lei: De vândare la toate Librăriile din România.

Prin administrația dărilor noastre se pot procura următoarele cărți nouă, apărute în tipografia „Aurora“ A. Todoran din Gherla:

Ortografia română în actuala sa stare de dezvoltare, de *V. Dumbravă* profesor. Această scriere atât de apreciată și laudată în cercurile literare române, ne dă într'un cuprins scurt toate acele reguli și principii, după cari trebuie să ne orientăm pentru a observa o ortografie sistematică, bună și corectă, după normele adoptate de Academia Română. Cartea e scrisă într'o limbă foarte clară și ușoară. La urmă arată regulile *interpunctiunii*, arătând prin exemple unde este a se pune punctul, unde virgula, unde semnele citațiunii, apostroful, linióra etc. etc. Este o carte de dănică trebuință, servind ca un bun manual și îndreptar pentru toți câți au a se ocupa cu scrisul. Un exemplar costă 40 cr. (plus 5 cr. porto).

Predice pe toate Duminicile și sâmbătorile de peste an de *Dr. Em. Elefterescu*, membru al Asociațiunii transilvane și al mai multor societăți culturale. Este un op voluminos, conținând vre-o 350 pag. format mare 8°. Prețul 1 fl. 50 cr. (4 lei). — Ca să mai vorbim de valoarea acestui op credem, că nu e lipsă; numele d-lui autor Dr. Elefterescu e prea bine cunoscut cetitorilor dărilor noastre, precum și tuturor Românilor din numărósele sale scrieri atât de măduóse, instructive și cu atâta gust cetite. Venitul curat din vânzarea acestui op l'a destinat generosul autor pentru ajutorarea gimnasiului român din Blășiu.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei scrieri.

Merinde dela școlă seu învățături pentru popor, culese din dărul unui școlar, de *Dr. Georgiu Popa*. Este de-ase-menea o carte voluminóasă, cuprinzând 289 pag. form. mare 8°. Prețul 60 cr. (plus 5 cr. porto). Când a eșit această carte de sub tipar, toate dărele noastre s'au grăbit a arăta importanța și valoarea ei, scriind recenzii cât se póte de favorabile. Prin istorisirii ușore și fórté plăcute se combat diferite scăderi, se propagă morală și se dau învățături prețioase cu privire la diferitele cestiuni economice, igienice, industriale, comerciale și alte multe. Din bibliotecile populare mai ales această carte n'ar trebui să lipsescă.

Manual catehetic pentru primii ani școlari, ca îndreptar pentru cateheți, învățători, părinți etc. prelucrat după I. A. Fritz, de *Basilii Rațiu*, fost profesor de s. Scriptură, catehetică și metodică în seminarul archi-diecesan din Blășiu, ér adț vicar foraneu în Făgăraș. Cartea este aprobată de P. Ven. Ordinariat metropolitan din Blășiu. Un exemplar de 222 pag. form. mare 8° costă numai 40 cr.

Cursul la bursa din Viena.

Din 5 Octomvre 1897.

Renta ung. de aur 4%	121.65
Renta de coróne ung. 4%	99.40
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.10
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.60

Bonuri rurale ungare 4%	97.—
Bonuri rurale croate-slavone	98.—
Imprum. ung. cu premii	155.—
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	138.25
Renta de hârtie austr.	102.20
Renta de argint austr.	102.20
Rentz. de aur austr.	123.45
Losuri din 1860	143.70
Acții de-ale Bancei austro-ungar.	955.—
Acții de-ale Bancei ung. de credit.	388.25
Acții de-ale Bancei austr. de credit.	365.50
Napoleoniori	9.52 1/2
Mărci imperiale germane	58.72 1/2
London vista	119.65
Paris vista	47.50
Rente de coróne austr. 4%	101.90
Note italiene.	45.15

Cursul pieței Brașov.

Din 6 Octomvre 1897.

Bannota rom. Cump.	9.49	Vënd.	9.50 1/2
Argint ron. an. Cump.	9.44	Vënd.	9.48
Napoleoniori. C mp.	9.51	Vënd.	9.52 1/2
Galbeul Cump.	5.62	Vënd.	5.65
Ruble Rusești Cump.	127.—	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.65	Vënd.	—
Seris. fonc. Albina 5%	100.75	Vënd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potú cumpăra în tutungeria **M. Gross.**

Nr. 2377—1897.

Concurs.

La spitalul local orășenesc este a se ocupa postul de îngrijitor al casei (Portar) cu plată anuală de 300 fl. uniformă oficială, 16 metri lemne de ars, cuartir liber în spital și cu drept la pensiuene.

Doritorii de a ocupa acest post au de a documenta, că a dus o viață morală nepătată, are etatea de 24 ani, și nu a trecut de 40 ani. Se cere cunóscerea a trei limbi ale țerei și documentarea ce școlé au absolvat.

Petițiunile să fiă însoțite de testimoniu de botez, de moralitate și școlastic, scrise cu mâna proprie, sunt a se preda până în 16 Octomvre a. c. Domnului senator **Alfred Schnell**, presidentul comisiei de administrare a spitalului.

Brașov, 4 Octomvre 1897.

1894,2—2.

Directiunea spitalului.

ANUNCIURI
(insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscrisei administrațiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădământ, care crește cu cât publicare se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octombre 1897.

Budapesta — Predeal										Copșa-mică — Sibiu — Avrig — Făgăraș													
Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.			
10.—	8.25		2.10		pl. Viena . . . sos.	1.50	7.20	1.50	6.20			2.20	4.43	11.20	7.10		pl. Copșa mică . sos.	9.34	3.25	6.25	12.35		
8.30	1.55		5.45	9.15	Budapesta	7.10	1.10	7.50	6.20			3.57	6.36	12.48	8.50	7.52	Ocna . . .	3.35	8.11	1.46	5.07	11.01	
11.31	3.56	5.10	9.27	11.19	Szolnok	8.30	3.37	11.12	5.32	3.25		4.19	7.04	1.15	9.15	8.18	Sos. Sibiu . . .	3.—	7.44	1.16	4.40	10.30	
2.—		8.00	11.33	12.47	P. Ladány . . .	5.50	1.19		4.56	1.12		Arad					Sos. Avrig . . .		7.31			8.57	
3.42			1.48	2.11	sos. Oradea-mare . . .	11.04		Arad	2.38	11.32		3.42					Sos. Făgăraș . . .		6.02			7.16	
3.58		1.22	2.06	2.18	pl. Mező-Telegd . . .	8.00	10.44	8.08	2.31	11.17		6.16		2.05					3.28				4.25
4.38		2.19	3.03	2.50	pl. Rév . . .	7.10	10.7		2.01	10.42		8.42		3.58									
5.20		3.32	3.45	3.26	Bratoa . . .	6.13	9.30		1.34	10.08													
5.43		4.08	4.06		Ciucia . . .	5.38	9.10			9.50													
6.31		5.03	4.53	4.16	B.-Huiedin . . .	4.49	8.32			12.52	9.19												
7.16		3.51	5.32	4.52	Ghârbău . . .	4.59	7.54			12.20	8.37												
8.06		5.05	6.24		pl. Clușiu . . .	3.18	6.54			7.37													
8.33		5.14	6.59	5.55	sos. Clușiu . . .	2.23	6.13			11.01	7.—												
8.48		8.40	11.10	6.11	pl. Apahida . . .	5.24	4.35			10.46	6.45												
9.05		9.09	11.27	6.27	Ghîriș . . .	5.02	4.14				6.27												
10.16		10.50	12.30	7.25	Cucerdea . . .	3.37	2.55			9.23	5.12												
10.54		11.25	12.57	7.50	Uinóra . . .	2.56	2.15			8.49	4.33												
11.01		11.49	1.09		Vințul de sus . . .	2.49	2.08			4.27													
11.09		11.59	1.16		Aiud . . .	2.41	2.00			4.20													
11.31		12.29	1.36	8.17	sos. Teiuș . . .	2.17	1.38			8.23	3.59												
11.48	11.40	12.55		8.33	pl. Teiuș . . .	1.55	1.17	3.33		8.06	3.38												
12.29		1.30		8.38	sos. Crăciunel . . .	1.29				7.59	2.56												
12.57		2.08			pl. Blășiu . . .	12.55				7.30	2.16												
1.11		2.27		9.10	Micăsasa . . .	12.40				7.09	1.44												
1.42		3.11		9.31	sos. Copșa-mică . . .	12.01				6.56	1.25												
1.58		3.31		9.43	pl. Mediaș . . .	11.41				6.54	1.01												
2.13		3.46		9.45	sos. Mediaș . . .	11.14				6.41	12.45												
2.32		4.08		9.59	pl. Elisabetopol . . .	10.55				6.20	12.16												
3.04		4.45		10.23	Sighișóra . . .	10.22				5.53	11.40												
3.40		5.27		10.51	pl. Hașfalău . . .	9.45				5.46	11.33												
3.47		5.47		10.58	sos. Hașfalău . . .	9.35				5.32	11.16												
4.03		6.12		11.13	pl. Homorod . . .	9.13				4.27	10.03												
5.35		7.58		12.26	sos. Agostonfalva . . .	7.44				3.53	9.22												
6.13		8.36		12.58	pl. Apața . . .	7.02				3.37	8.58												
6.42		9.09		1.16	sos. Feliđóra . . .	6.37				3.16	8.27												
7.16		9.40		1.35	pl. Brașov . . .	5.58				2.45	7.48												
8.—		10.25		2.09	sos. Brașov . . .	5.08				2.18	5.20												
8.55		11.—		2.19	pl. Timiș . . .	9.08				1.42	4.14												
4.40		12.26		3.01	sos. Predeal . . .	8.28				1.12	3.32												
5.10		1.11		3.31	pl. Bucuresci . . .	8.01				8.35	7.10												
12.00		10.10		9.30																			

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încuadrați cu linii mai negre însemnă órele de nópte. — Semnul ←→ arată cu capul directiunea, încărău merge trenul.